

1 **גְּמָרָא אֲמַרְהָ קָא רְמִית** – וכי אתה מקשה מדברי אמורא אחד על
2 דברי אמורא אחר, שאתה מקשה מדברי רבי יהושע בן לוי על
3 דברי שמואל, ובאמת חולקים הם בדבר זה, מָר – שמואל כָּבֵר
4 דְּפָלְגִי – שנחלקו רבי יהודה וחכמים בדין זה, ולכן נקט בדבריו
5 'הלכה' כרבי יהודה, וּמָר – ורבי יהושע בן לוי כָּבֵר, דְּלֹא פְלִגִי –
6 שלא נחלקו רבי יהודה וחכמים בדין זה, ורבי יהודה בא לפרש את
7 דברי חכמים.

8 הגמרא חוזרת לדון בכלל שאמר רבי יהושע בן לוי: **גִּיפָא** – נחזור
9 לעצם דברי רבי יהושע בן לוי ונבארם, אָמַר רְבִי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֵוִי, כָּל
10 מְקוֹם שֶׁאָמַר רְבִי יְהוֹדָה אֵת דְּבָרָיו בִּלְשׁוֹן 'אִמְתִּי' וּבִלְשׁוֹן 'בִּפְמֶה
11 דְּבָרִים אֲמֹרִים' מְשַׁתְּתִינִי, אֵינוּ בֹא אֶלָּא לְפָרֵשׁ דְּרָבִי חֲכָמִים וְלֹא
12 לְחַלּוֹק עֲלֵיהֶם. וְרָבִי יוֹחָנָן אָמַר, כִּשְׁאֲמַר רְבִי יְהוֹדָה לְשׁוֹן 'אִמְתִּי',
13 בֹּא לְפָרֵשׁ אֵת דְּבָרֵי חֲכָמִים, וְכִשְׁאֲמַר לְשׁוֹן 'בִּפְמֶה דְּבָרִים אֲמֹרִים',
14 בֹּא לְחַלּוֹק עַל דְּבָרֵי חֲכָמִים.

15 הגמרא מקשה בין לדברי רבי יהושע בן לוי ובין לדברי רבי יוחנן
16 במשנה: מדאורייתא גזלן פסול לעדות, ויש שאינם נחשבים
17 גזלנים מדאורייתא, אבל חכמים החשיבו אותם לגזלנים ופסלו
18 אותם לעדות. וכל הפסולים המובאים במשנה שמביאה הגמרא,
19 אינם פסולים אלא מדרבנן.

20 מקשה הגמרא: וכי כשאמר רבי יהודה לשון 'אִמְתִּי' לְפָרֵשׁ הוּא,
21 וְהָאֵתָּן – והרי שנינו במשנה (סנהדרין כד) וְאֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִים לְעֵדוּת,
22 הַמְּשַׁחֵק בְּקִבּוּיָא – חתיכות של עצם שמשחקים בהם באופן
23 שהמנצח במשחק חבירו נותן לו מעות, וּמְלֻחָה בְּרִיבִית, וּמְפִרְחִי
24 יוֹנִים – שמפריחים יונים, ומתנים שמי שתקדם יונתו להגיע למקום
25 מסוים, יתן לו חבירו מעות, וּסְפִיחֵי שְׂבִיעִית – והעושים סחורה
26 בפירות שביעית. אָמַר רְבִי יְהוֹדָה, אִמְתִּי נִפְסָלִים מִשְׁחָק בְּקִבּוּיָא
27 וּמִפְרִיחֵי יוֹנִים, בְּזֶמֶן שֶׁאֵין לוֹ – לאדם זה שרוצים לפסולו אוּמָנּוֹת
28 אחרת שהוא עוסק בה, אֶלָּא הֵיא – שאינו עוסק רק בקוביא או
29 בהפרכת יונים, שאז הוא פסול משום שאינו עוסק בישובו של
30 עולם, אָבֵל אִם יֵשׁ לוֹ אוּמָנּוֹת אחרת שֶׁלֹּא הֵיא – חוץ מלשחק
31 בקוביא ולהפריח יונים, הָרִי זֶה כָּשֶׁר לְעֵדוּת, שמתחת הממון שהוא
32 נוטל מחבירו כשהוא מנצחו, אינו נפסל, שמותר לו ליטול ממון זה,
33 כיון שאסמכתא וכלומר, התחייבות שאדם מתחייב ותולה אותה
34 באיזה דבר, והוא סומך על כך שלבסוף לא יתחייב בהו קונה. וְתִנִּי
35 עָלָה בְּבִרְיִיתָא – ושנינו בביריתא שבאה לפרש את דברי המשנה,
36 וְחֲכָמִים אוּמָרִים, בֵּין שֶׁאֵין לוֹ אוּמָנּוֹת אֶלָּא הֵיא, וּבֵין שֶׁיֵּשׁ לוֹ אוּמָנּוֹת
37 שֶׁלֹּא הֵיא, הָרִי זֶה פְּסוּל, משום שאסמכתא אינה קונה, ואינו קונה
38 את המעות, ונמצא שהוא נוטל מעות שאינן שלו. ומוכח שחכמים
39 חולקים על רבי יהודה בדין זה, וסוברים שאף מי שיש לו אומנות
40 אחרת פסול, ואף על פי שבא רבי יהודה לחלוק על דברי חכמים,
41 אמר את דבריו בלשון 'אִמְתִּי'.

42 מתרצת הגמרא: באמת רבי יהודה בא לפרש את דברי חכמים,
43 וְהָיָא – ואותה הברייתא שאמרה שאף כשיש להם אומנות אחרת
44 פסולים הם, אינה דעת חכמים שבמשנה, אלא בשיטתו דְּרָבִי
45 יְהוֹדָה אָמַר רְבִי מִרְשָׁן הֵיא, שהוא סובר שאסמכתא אינה קונה.
46 דְּתִנִּינָא – ששנינו בביריתא, שנים שהיו יושבים, וראו אדם אחד בא,
47 והתווכחו היושבים אם האדם הבא הוא נזיר, ואמר אחד
48 מהיושבים, הריני נזיר אם יתברר כדברי שאדם זה נזיר הוא, והשני
49 אמר הריני נזיר אם יתברר כדברי שאדם זה אינו נזיר, ושניהם
50 אמרו כן מספק, שאינם יודעים בבירור אם הוא נזיר או לא, ואָמַר
51 רְבִי יְהוֹדָה מִשּׁוּם רְבִי מִרְשָׁן, לְעוֹלָם, אֵף לֵאחֹר שֶׁנִּתְבָּרַר כְּדָבָר
52 אֶחָד מֵהֶם, אֵין אֲחֵר מִהֶן נְזִיר, ואף לא מי שנתברר כדבריו, לְפִי
53 שֶׁאֵין נְזִירוּת אֶלָּא לְהַפְלָאָה – שלא חלה נזירות אלא כשהוא מקבל
54 אותה עליו בפירוש ובבירור, אבל אם הוא מקבלה על הספק, לא
55 חלה הנזירות, אֶלְמָא – ומוכח שסובר רבי טרפון, שֶׁכֵּין דְּמִסְפָּקָא
56 לִיה – שהוא מסופק באדם שבא אִי – אם נְזִיר הוּא, אִי לֹא נְזִיר
57 הוּא, לֹא מְשַׁעֲבֵיד נְפְשֵׁיהּ – אינו מחייב את עצמו בנזירות על הספק,
58 הֵקָא נְמִי – אף כאן במשחק בקוביא, בֵּין דְּלֹא יָדַע אִי קְנִי אִי לֹא
59 קְנִי – כיון שאינו יודע אם ינצח או לא ינצח, לֹא נְמִי וּמִקְנָה – אינו

60 גומר בדעתו להתחייב לתת לחבירו את המעות. ולעולם, כשאמר
61 רבי יהודה לשון 'אִמְתִּי', אינו בא לחלוק על דברי חכמים, ודעת
62 חכמים שבביריתא שאמרו שאסמכתא אינה קונה, אינה דעת
63 חכמים שבמשנה, אלא דעת רבי טרפון היא, שסובר שאסמכתא
64 אינה קונה.

הדרן עלך חלוון

פרק שמיני - כיצד משתתפין

משנה

67 משנתנו מלמדת שכאשר רבים מבני העיר רוצים ללכת בשבת
68 למקום אחד שהוא חוץ לתחום העיר, יכול אדם אחד להניח
69 עירוב תחומין כשביל כולם.
70 **כִּיצַד מוֹשְׁתַּתְּפִין בְּעִירוֹבֵי תְּחוּמִין**. המערב לרבים, מֵנִיחַ אֵת הַתְּבִית
71 עִם מִזוֹן בְּרִיחוֹק עַד אֲלֵפִים אַמָּה מִן הָעִיר וְאָמַר הָרִי זֶה לְכָל אֶחָד
72 מִבְּנֵי עִירֵי שְׂצָרִיךְ עִירוֹב זֶה, וְהֵינּוּ לְכָל מִי שֶׁיִּלְךְ לְבֵית הָאָבֵל לִנְחָמוֹ
73 אוֹ לְבֵית הַמִּשְׁתָּה לְשִׂמְחָה חֲתוּן וְכֹלָה.
74 וְכָל שֶׁקִּיבֵל עָלָיו מִקְעוּד יוֹם לְסִמּוּךְ עַל עִירוֹב זֶה, מוֹתֵר לוֹ לִלְכֹת.
75 וְאִם קִיבֵל עָלָיו לְסִמּוּךְ עַל הָעִירוֹב אֲלֵא מוֹשְׁתַּתְּשֵׁךְ וְלֵאחֹר כְּנִיסַת
76 הַשַּׁבָּת, אִסּוּר לוֹ לְצֵאת חוּץ לְתִחוּם הָעִיר, מִשּׁוּם שֶׁאֵין מְעַרְבִין
77 מוֹשְׁתַּתְּשֵׁךְ, לִפִּי שֶׁהַשְׁבִּיתָה נִקְנִית בְּכְנִיסַת הַשַּׁבָּת.

גמרא

79 אָמַר רַב יוֹסֵף, אֵין מְעַרְבִין אֶלָּא לְדָבָר מִצּוּה – לא התירו חכמים
80 לצאת חוץ לתחום על ידי עירוב אלא לדבר מצוה.
81 מקשה הגמרא: מָאי קָא מְשַׁמְעֵ לָן רַב יוֹסֵף, תִּנִּינָא – כן שנינו
82 במשנתנו, לְכָל מִי שֶׁיִּלְךְ לְבֵית הָאָבֵל (לנחם) אוֹ לְבֵית הַמִּשְׁתָּה
83 ולשמח חתן וכלה, וּמִשְׁמַע שֶׁאֵין מְעַרְבִים אֲלֵא לְדָבָר מִצּוּה.
84 מתרצת הגמרא: מָהוּ דְּתִנִּינָא – היה מקום לומר אֲחִירָא דְּמִלְתָּא
85 קִתְּנִי – נקט דוגמאות הרגילות יותר, אבל הוא הדין שמערבים
86 לדבר רשות, קָא מְשַׁמְעֵ לָן רַב יוֹסֵף שֶׁאֵין מְעַרְבִים אֲלֵא לְדָבָר
87 מִצּוּה בלבד.
88 שנינו במשנתנו: וְכָל שֶׁקִּיבֵל עָלָיו מִקְעוּד יוֹם מוֹתֵר. משמע
89 שמאחר שקניית השביתה חלה בכניסת השבת, אם באותה
90 השעה עדיין לא גמר בדעתו לסמוך על העירוב, שוב אינו מועיל
91 מה שמחליט על כך לאחר כניסת השבת. ומכאן מקשה הגמרא:
92 שְׂמַעְתָּ מִיָּנָה – משמע שאין 'בְּרִירָה' – דבר שאינו מבורר כעת
93 ומתברר לאחר זמן אינו יכול להיחשב כמבורר מתחילתו, דָּאִי יֵשׁ
94 'בְּרִירָה', כיון שאחרי כניסת השבת נתרצה לסמוך על העירוב
95 תִּנִּינִי מִלְתָּא – יתברר הדבר לְמַפְרַע דְּמִקְעוּד יוֹם הָיָה נִיחָא לִיה –
96 היה נוח לו, ויחול העירוב למפרע גם עבורו. וקשה, שהרי עירוב
97 תחומין אינם אלא מדרבנן, ולא מסתבר שאפילו בדרבנן אין
98 'ברירה'.

100 מתרצת הגמרא: אָמַר רַב אֲשִׁי, מָה שֶׁשֵּׁנִי קִיבֵל עָלָיו מִבְּעוּד יוֹם
101 אין הכוונה שצריך שיקבל עליו ממש מבעוד יום אלא הוֹרְעוּהוּ
102 וְלֹא הוֹרְעוּהוּ קִתְּנִי, כלומר, אם הודיעו לו מבעוד יום שחבירו
103 מניח עירוב לכל בני העיר, די בכך, אף על פי שלא נתרצה לסמוך
104 עליו אלא משתחשך, משום שיש 'ברירה', ואומרים שהוברר
105 שכבר קודם זמן קניית העירוב דעתו היתה לכך, אבל אם לא
106 הודיע לו עד שחשכה, לא שייך שיועיל מדין 'ברירה', שהרי לא
107 ידע כלל על הנחת העירוב ואין מקום לומר שדעתו היתה עליו.
108 הגמרא דנה לגבי קטן, שבענין עירובי תחומין, נגזר אחר אמו:
109 אָמַר רַב אֲשִׁי, קָטָן בֶּן שָׁשׁ שָׁנִים וְכָל שֶׁכָּן לְמַטָּה מִזֹּה יוֹצֵא בְּעִירוֹב
110 אָמוֹ, שאם עירבה לעצמה, אף שלא זיכתה לו חלק במזון העירוב
111 וגם לא עירבה עבורו, מכל מקום נקבע תחומו כתחום אמו, לפי
112 שהוא נידון כגופה, מאחר שהוא כרוך אחרי אמו ואינו יכול
113 בלעדיה.

המשך ביאור למס' עירובין ליום רביעי עמ' א

1 מִיתִיבִי – הִקְשׁוּ עַל רַב אַסִּי, שֶׁנִּינוּ בִּבְרִייתָא, קָטַן שְׁצָרִיד לְאָמֹ
2 יוֹצֵא בְּעִירוֹב אָמֹ, וְשִׁכְבֵּר גָּדֹל קֶצֶת וְאֵין צָרִיד לְאָמֹ, אֵין יוֹצֵא
3 בְּעִירוֹב אָמֹ, אֵלֹא צָרִיד לְהַנִּיחַ עִירוֹב נִפְרָד עֲבוּרוֹ. וְהִנֵּן נָפִי –
4 וּשְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה גַּם כִּי סוּפָה (סוכה כח.) כִּי הָאִי גָּוֹנָא – כַּעֵין זֶה, קָטַן
5 שְׁאֵין צָרִיד לְאָמֹ חֲתִיב בְּסוּפָה מִדִּין חִינוּךְ. וְהִיוֵּן כָּה – וְעֵינֵינוּ
6 אֲמֹרָאִים (שם כח:) בְּדִין הַמִּשְׁנָה וּשְׁאֵלוֹ, וְאִיזְהוּ קָטַן שְׁאֵין צָרִיד
7 לְאָמֹ. אָמְרֵי דְּבִי [–בבית מדרשו של] רַבִּי יִנְאִי, 'אֵינוּ צָרִיד לְאָמֹ'
8 הֵינֵנוּ כָּל שְׁנִפְנָה [–שעושה צרכיו] וְאֵין אָמֹ מְקַנְחָתוֹ, רַבִּי שְׁמַעוֹן
9 בֶּן לָקִישׁ אָמַר, כָּל שְׁנִיעוֹר [מִשְׁנָתוֹ] וְאֵינוּ קוֹרָא 'אִימָא' כַּדִּי שְׁתִּבּוּא
10 אֵלָיו.
11 הִגְמֵרָא מִפְּסִיקָה אֶת הַקּוּשִׁיא וְתַמְהָה: אִימָא סְלִקָא דְּעֵתָךְ – וְכִי עָלָה
12 בַּדַּעְתָּךְ שְׁכַל שְׁקוֹרָא 'אִימָא' כַּשֶּׁנִּיעוֹר מִשְׁנָתוֹ נִחְשָׁב כ'צָרִיד

13 לְאָמֹ, הֵלֹא יִלְדִים גְּדוֹלִים נָפִי קָרוּ – גַּם כֵּן לַעֲתִים קוֹרְאִים 'אִימָא'
14 כַּשֶּׁמֶתְעוֹרְרִים מִשְׁנָתָם.
15 הִגְמֵרָא מַגִּיהָה אֶת הַדְּבָרִים שֶׁהוּבְאוּ בְּשֵׁם רִישׁ לְקִישׁ: אֵלֹא אִימָא
16 – אֵלֹא אֲמֹר כָּל שְׁנִיעוֹר מִשְׁנָתוֹ וְאֵינוּ קוֹרָא 'אִימָא אִימָא' – שְׁאֵינוּ
17 צוּעֵק 'אִימָא אִימָא' לֵאלֹא הַפְּסָקָה עַד שֶׁהִיא בָּאָה אֵלָיו.
18 הִגְמֵרָא מְבַרְרַת מֵהוּ הַגִּיל, בּוּ מִתְקִימִים הַשִּׁיעוֹרִים שֶׁל רַבִּי יִנְאִי
19 וְרִישׁ לְקִישׁ, וּבִזָּה מְסִימָת אֶת הַקּוּשִׁיא עַל רַב אַסִּי: וְכָפָה – וּבֵן כַּמָּה
20 הוּא הֵילֵד שֶׁנִּפְנָה וְאֵין אָמֹ מְקַנְחָתוֹ וְאֵינוּ קוֹרָא 'אִימָא אִימָא'
21 כַּשֶּׁמֶתְעוֹרְרִים. מִשִּׁיבָה הִגְמֵרָא: כָּבֵר אֶרְבַּע אוֹ כָּבֵר חֲמִשָּׁה, כָּל אֶחָד
22 לְפִי חֲרִיפּוֹתוֹ. וּמִבּוּאֵר עַל כָּל פָּנִים שֶׁמִּבֵּן חֲמֵשׁ וּדְאִי נִחְשָׁב 'אֵינוּ
23 צָרִיד לְאָמֹ' וְאֵינוּ יוֹצֵא בְּעִירוֹב אָמֹ. וּמִכָּאֵן סְתִירָה לְדְּבָרֵי רַב אַסִּי
24 שֶׁאֲמַר שְׁקֵטָן בֵּן שֵׁשׁ יוֹצֵא בְּעִירוֹב אָמֹ.

עירובין דף פב עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) קכא

הגמרא תמדה על סיום דברי הברייתא: **אִשָּׁה מַאי שָׁנָא** – במה
אשה שונה מעבד עברי ובנו ובתו הגדולים, הלא גם הם יכולים
למחות.
משיבה הגמרא: **אִמָּר רַבָּה**, כוונת הברייתא, **אִשָּׁה וְכָל דְּרָמִי לָהּ** –
וכל מי שדומה לה, והיינו גם עבד עברי ובנו ובתו הגדולים.
הגמרא מקשה סתירה בדברי הברייתא: **אִמָּר מִר** – נאמר בברייתא,
'זכולן שעירבו ועירב עליהם רבן יוצאין בשל רבן חזין מן האשה
מפני שזכולה למחות', ומדוקדק דמַעְמָא שאין קונה לה העירוב
שהניח בעלה, משום דמַחֲיוּ – שחל נחשבת כמוחה בו, **הָא שְׁמִינָא**
נִפְקָא בְּרַבְעָלָה – אבל בסתם, שלא אמרה כלום וגם לא עירבה
לרוח אחרת, יוצאת בעירוב שהניח בעלה עבורה. וקשה, **הָא קִתְּנִי**
רִישָׁא – הרי שנינו ברישא, שלא יערב אדם בשביל בנו ובתו
הגדולים ובשביל עבדו ושפחתו העברים ובשביל אשתו **אֶלְא**
מִדְּעָתָם, **מַאי לָאו** – וכי אין כוונת הברייתא בזה דַּאֲמָרִי אֵין – שהם
אומרים 'כן', כלומר מודיעים בפירוש שנזח להם בעירוב. וקשה
שהרי מדויק מהסיפא, שאפילו אם לא אמרה האשה כלום קונה
לה העירוב שהניח בעלה.
מתרצת הגמרא: **לֹא**, אין כוונת הרישא שצריך שיאמרו 'כן', ו**מַאי**
– ומדו ששנינו **אֶלְא מִדְּעָתָם**, הכוונה היא, דַּאֲשֵׁתִיקוּ – ששתקו,
ששתיתקם מתפרשת כהסכמה, ולא בא התנא אלא **לְאִפְשׁוּי דִּיקָא**
דַּאֲמָרִי **לֹא** – להוציא בזה מהאופן שהתנגדו בפירוש ואמרו 'לא'.
הגמרא מקשה על כך: **הָא** – והרי שנינו 'זכולן שעירבו ועירב עליהן
רַבָּן יוֹצֵאִין בְּשָׁל רַבָּן', ופְתָמָא הוּא – וכאן מדובר בסתם, ששתקו
ולא התנגדו בפירוש, וְקִתְּנִי לגבי זה 'חזין מן האשה' **דְּלֹא נִפְקָא** –
שאין האשה וכיוצא בה יוצאים בעירוב אם הניחו הם לרוח
אחרת. ומוכח שאפילו כשאשה שותקת אינה יוצאת בעירוב
שהניח בשבילה בעלה.
מתרצת הגמרא: **אִמָּר רַבָּא**, בִּין שעירבו לרוח אחרת אֵין לָהּ מַחֲיוּ
גְדוֹל מְדָה, שמעשיהם מוכיחים שאין רצונם בעירוב שהניח עבורם,
אבל לעולם אם שתקו וגם לא עירבו לרוח אחרת, קונה להם
העירוב שהניח בשבילם.

משנה

המשנה מבררת מהו שיעור המזון שמניחים לשם עירובי תחומין:
בְּמָה הוּא שִׁיעוּרָא של עירוב תחומין. מוֹזֵן שְׁתֵּי סְעוּדוֹת לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד מאלו שמניחים עבורם.
ושיעור מזון סעודה אחת הוא מוֹזֵנוֹ של אדם לסעודת יום חול ו**לֹא**
צריך שיהיה שם מזון לסעודת שַׁבָּת, דְּבָרֵי רַבִּי מַאִיר, רַבִּי יְהוֹדָה
אֹמְרִי, הוא שיעור המספיק לסעודת שַׁבָּת ו**לֹא** צריך להרבות במזון
עד שיהיה ראוי לסעודת יום חול. וְזֶה מִתְּפִינִימִים לְהַקֵּל בְּדִינֵי
עירוב ולקבוע שיעור סעודה לפי הסעודה הקטנה מבין אלו
שאדם רגיל לאכול, אלא שרבי מאיר סבר שבשבת אדם אוכל
יותר, כי מתוך שיש לו תבשילים ערבים הוא מרבה באכילת פת,
ולכן משער לפי סעודת יום חול, ורבי יהודה סבר שבסעודה של
שבת אדם אוכל פחות, שמאחר שבשבת אוכל שלש סעודות, אינו
אוכל הרבה בכל סעודה, ולפיכך משער לפי סעודת שבת.
שיטות נוספות: רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אֹמְרִי, מזון שתי סעודות הוא
כשיעור (ט) בְּכָר הנמכרת כמטבע בשם פִּנְדִּינִין מֵאֲרִבְעָ סָאִין בְּסַלְעַ
– כשארבע סאים של חטים נמכרות בסלע, והיא כיכר של חצי קב,
שהרי בארבע סאים יש עשרים וארבעה קבים, ובסלע יש ארבעים
ושמונה פונדיונים, נמצא עשרים וארבעה קבים נמכרים בארבעים
ושמונה פונדיונים, ובפונדיון אחד ניתן לקנות חצי קב.
רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמְרִי, שיעור שתי סעודות הוא שְׁתֵּי דִּית לְכָר מִשְׁלָשׁ
לְקָב – שני שלישי כיכר, כאשר גודל הכיכר הוא כזה שיש שלש
כיכרות כאלה לקב. והיינו ששיעור סעודה אחת הוא אחד חלקי
תשע מהקב.
בדרך אגב מבארת המשנה שיעורים נוספים התלויים בשיטות רבי
יוחנן בן ברוקה ורבי שמעון לגבי גודל כיכר שבה שיערו שתי
סעודות של עירוב.

מתרצת הגמרא: **אִמָּר רַב יְהוֹשֻעַ בְּרִיה דְּרַב אִידִי**, אכן מבן חמש
צריך לערב עליו בנפרד, וגם רב אסי סובר כך, ו**כִּי קִאֲמֵר רַב אַסִּי**,
שקטן בן שש יוצא בעירוב אמו, מדובר בַּגִּזוֹן שֶׁעִירֵב עָלָיו אִבּוֹ
לְעִפּוֹן וְאִמּוֹ עִירְבָה עָלָיו לְדָרוֹם, דַּאֲפִילוּ בִּרְשָׁשׁ נָמִי בְּצִוּתָא דַּאֲמִיָּה
נִיחָא לֵיה – שאפילו בן שש, אף שאינו בגדר 'צריך לאמו', מכל
מקום בחבורת אמו נזח לו יותר מאשר בחבורת אביו, ולכן אמרו
חכמים שעירוב אמו הוא שקונה לו ולא עירוב אביו.
הגמרא מקשה על כל האמוראים המוזכרים לעיל: מִיִּתְּיָב, שנינו
בברייתא, קָמֵן, כל עוד שְׁצָרִידָא לְאִמּוֹ, יוֹצֵא בְּעִירוֹב אִמּוֹ שְׁמִינָה
לעצמה. [וְכִמָּה – עד מתי נחשב צריך לאמו]. מבארת הגמרא: עַד
שיהא בֶּן שֶׁשׁ שנים.
הגמרא דוחה מכח הברייתא את דברי רבי יהושע בר רב אידו:
הַיּוֹבֵתָהּ דְּרַב יְהוֹשֻעַ בִּרְ רַב אִידִי הַיּוֹבֵתָהּ – הסתירה מברייתא זו
לדברי רבי יהושע בן רב אידו היא סתירה גמורה ונדחתה שיטתו.
שהרי אמר שמבן חמש אין הקטן יוצא בעירוב אמו וצריך לזכות
לו עירוב נפרד, ואילו בברייתא מבואר שעד בן שש יוצא בעירוב
אמו.
הגמרא שואלת האם יש מכאן סתירה גם לרב אסי: לִמָּא תִּהְיוּ
הַיּוֹבֵתָהּ דְּרַב אַסִּי – האם נאמר שברייתא זו היא גם סתירה לרב
אסי, שאמר שקטן בן שש יוצא בעירוב אמו, ואילו בברייתא נאמר
שרק 'עד' בן שש יוצא בעירובה.
מתרצת הגמרא: **אִמָּר לָהּ רַב אַסִּי**, כוונת הברייתא לעד ועד כְּבָלָל,
שגם בן שש הוא בכלל הדין האמור, וכדברי רב אסי.
הגמרא שואלת האם יש סתירה מהברייתא לדברי רבי ינאי וריש
לקיש: לִמָּא תִּהְיוּ הַיּוֹבֵתָהּ דְּרַבִּי יִנְאִי וְרִישׁ לְקִישׁ, שאמרו לעיל
(ע"א) ש'אינו צריך לאמו', היינו כל שנפנה ואין אמו מקנחתו או
שאינו צועק 'אימא אימא' בשמעתור, ושיעורים אלו מתאימים
לקטן בן ארבע או בן חמש, ואילו בברייתא מבואר שעד בן שש
נחשב כ'צריך לאמו' ויוצא בעירובה.
מתרצת הגמרא: **לֹא קִשְׁיָא**, הָא דאמרו רבי ינאי וריש לקיש הוא
דַּאֲתִיָּה אֲבוּהִי בְּמָתָא – כשאביו של הילד נמצא עמו בעיר, שאז,
כבר מבן ארבע או מבן חמש, אין הילד כרוך כל כך אחר אמו אלא
נכנס ויוצא עם אביו, ואינו נקרא 'צריך לאמו', **הָא** – והברייתא,
שמבואר בה שעד בן שש נחשב צריך לאמו, מדברת בְּדִלָא אִתִּיהָ
אֲבוּהִי בְּמָתָא – כשאין אבי הילד נמצא בעיר, שאז הוא כרוך אחר
אמו עד בן שש. ובוזה מתורצת גם הקושיא הראשונה על רב אסי
(ע"א), שמה שנאמר שכן ארבע או בן חמש נחשב כאינו צריך
לאמו, מדובר כשאביו בעיר, ודברי רב אסי אמורים כשאין אביו
בעיר.
למדנו לעיל (משנה פא) שאין אדם מניח עירובי תחומין עבור
חבירו אלא מדעתו. הסוגיא דלהלן תדון על הדינים המיוחדים
שנאמרו בענין זה לגבי אדם שמניח עירובי תחומין עבור אנשי
ביתו.
תִּנּוּ רַבָּנִן בְּבִרְיָתָא, מְעַרֵב אֶרֶם עִירוֹבִי תַּחְוּמִין עַל יָדִי – בשביל בְּנֵי
וּבְתוֹת הַקָּמָנִים וכן על יָדִי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנָעִנִים, בִּין לְדַעְתָּן בִּין שְׁלֵא
לְדַעְתָּן – אף אם מתנגדים לכך. אֲבָל אֵינוֹ מְעַרֵב לֹא עַל יָדִי עֲבָדוֹ
וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנָעִנִים [ולא] עַל יָדִי בְּנֵי וּבְתוֹת הַגְּדוֹלִים וְלֹא עַל יָדִי אֲשֶׁתוֹ
אֶלְא מִדְּעָתָם.
הגמרא מביאה ברייתא דומה שמרחיבה יותר: תִּנּוּ אִידָךְ – שנו
עוד בברייתא אחרת, **לֹא יַעֲרֵב אִרֶם עַל יָדִי בְּנֵי וּבְתוֹת הַגְּדוֹלִים** ועל
יָדִי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנָעִנִים וְלֹא עַל יָדִי אֲשֶׁתוֹ אֶלְא מִדְּעָתָן, אֲבָל
מְעַרֵב הוּא עַל יָדִי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנָעִנִים ועל יָדִי בְּנֵי וּבְתוֹת הַקָּמָנִים
בִּין לְדַעְתָּן וּבִין שְׁלֵא לְדַעְתָּן. והטעם שיכול לערב בשביל עבדו
ושפחתו הכנענים מִפְּנֵי שִׁדּוּן בִּידוֹ – גופם קנוי לו ולכן יכול הוא
לקבוע היכן תהיה שבייתם. וְכִילּוֹן שֶׁעִירְבוּ לעצמם וְעִירֵב עֲלֵיהֶם
רַבָּן לְרוּחַ אַחֲרָת, יוֹצֵאִין בְּשָׁל רַבָּן אֲבָל מַה שֶׁעִירְבוּ לעצמם, אינו
עירוב, חִזִּין מִן הָאִשָּׁה שְׁקוּנָה לַהּ הָעִירוֹב שֶׁהֵנִיחָה לַעֲצָמָה וְלֹא מַה
שֶׁהֵנִיחַ בַּעֲלָה עֲבוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁאִשָּׁה יְכוֹלָה לְמַחֹת וְלֹאמַר שֶׁאֵינָה
רוצה בעירוב שהניח בשבילה בעלה.

1 הַצִּיָּה של כיכר הוא שיעור לַבֵּית הַמְּנוּנֶעַ, שאם שהה אדם בבית
2 המנוגע שיעור זמן המספיק לאכילת חצי כיכר, הבגדים שעליו
3 נטמאים, וְהַצִּיָּה של כיכר הוא שיעור לַפְּסוּל אֶת הַמְּנוּיָה
4 ו-הַגּוֹף, שגורו חממים שאדם האוכל מאכלים שנטמאו בשיעור
5 חצי סעודה, נפסל גופו לתרומה עד שיטבול.

נמרא

6 הגמרא מבארת מהו השיעור של שתי סעודות בינוניות לפי רבי
7 מאיר ורבי יהודה. שואלת הגמרא: וְכַהֲנָה הוּא מִזֶּן שְׁנֵי סְעוּדוֹת
8 בינוניות לשיטת רבי מאיר ורבי יהודה. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב,
9 תַּרְבִּי רִיפְתָּא אִיבְרִיתָא – שני לחמים של איכרים, שהם עובדי
10 האדמה בחרישה בשוורים, וכשהולכים לעבודתם לשדה רגילים
11 לקחת עמם לחמים בגודל מסוים, ושני לחמים כאלה הם מזון שתי
12 סעודות לענין עירוב. רַב אָדָא בַר אֲהֵבָה אָמַר, תַּרְבִּי רִיפְתָּא נָהַר
13 פְּתִיתָא – שני לחמים שרגילים לאפות במקום בשם נהר פפא.
14 הגמרא מבררת האם ההלכה כרבי מאיר או כרבי יהודה: אָמַר לִיה
15 רַב יוֹסֵף לְרַב יוֹסֵף בְּרִיה דְּרַבָּא, אֲבָדוּן [א-בין] בְּמֵאן [א-כאיו] שיטתו
16 סְבִירָא לִיה, כרבי מאיר או כרבי יהודה, שהלכה היא בידנו
17 בעירוב שמשערים לכל אחד כפי מזונו, ואם בא אדם לשער
18 בעצמו, באיו סעודה ישער, בשל שבת או בשל חול.
19 אמר רב יוסף בנו של רבא, אבי דרבי מאיר סְבִירָא לִיה, שמשערים
20 לפי סעודת יום חול, שהיא סעודה קטנה יותר משל שבת.
21 אמר רב יוסף, אֲנֵא נָמִי – אני גם כן כְּרִבִּי מֵאִיר סְבִירָא לִי, שסעודת
22 חול קטנה יותר משל שבת ובה משערים מזון העירוב, דָּא –
23 שהרי אם כְּרִבִּי יְהוּדָה שסעודת שבת היא סעודה קטנה יותר,
24 כְּשִׂיאָ הָא דְאִמְרֵי אִינְשֵׁי – קשה ממה שרגילים האנשים לומר
25 רְיוּחָא לְכַסְיָא שְׂכִיחַ – המעיים מתרווחים לפנות מקום לדבר
26 מתוק, וכיון שבשבת יש לאדם מאכלים ערבים, ודאי שהוא
27 מרבה באכילתו יותר מאשר ביום חול שאז הוא אוכל מאכלים
28 פשוטים.
29

30 שנינו במשנתנו: רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אָמַר, מככר בפונדיון מארבע
31 סאין בסלע, רבי שמעון אומר שתי ידות לככר משלש לקב.
32 הגמרא מביאה ברייתא המתייחסת לדרבי משנתנו: תָּנָא בברייתא,
33 וְקָרוּבִים דְּכַרְיָהֶן של רבי יוחנן בן ברוקה ורבי שמעון לְהִיּוֹת שְׁוִין.
34 הגמרא תמדה: מִי דָּמִי – וכי יש דמיון בין דבריהם, והלא לפי

35 השיעור דְּרַבִּי יוֹחָנָן יֵשׁ אַרְבַּע סְעוּדוֹתָא לְקָבָא – סעודות לקב, ולפי
36 השיעור דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן יֵשׁ תַּשַּׁע סְעוּדוֹתָא לְקָבָא – סעודות לקב.
37 מתרצת הגמרא: אָמַר רַב חֲסִדָּא, רבי יוחנן בן ברוקה לא אמר
38 ששיעור הכיכר (שיש בה שתי סעודות) הוא חצי קב, אלא שהיא
39 כיכר הניקנית מן החנווני בפונדיון בזמן שארבע סאים של חטים
40 נמכרים בסלע, ואמנם לפי חשבון זה המחזיר של חצי קב חטים הוא
41 פונדיון, אך זהו המחזיר ששילם החנווני עבור חצי קב חטים, אבל
42 כשהוא מוכר כיכרות לחם, נוסף על מחזיר זה שכר הטירחא
43 בטחינה ואפייה, כך שבסופו של דבר אם באת לשער כמה חטים
44 יש בכיכר הנמכרת בפונדיון צָא מִהֶן שְׁלִישׁ לְחֻנְיָ – תוציא מחצי
45 קב חטים, שקנה החנווני בפונדיון, שליש בשכרו, ונמצא שהוא
46 מוכר בפונדיון כיכר העשויה משני שלישי חצי קב שזהו שליש קב.
47 מקשה הגמרא: וְאִפְתִּי – ועדיין איך דברי רבי שמעון ורבי יוחנן בן
48 ברוקה קרובים זה לזה, דְּלָמִר – שלרבי שמעון יש תַּשַּׁע סעודות
49 לקב וְלָרַבִּי יוֹחָנָן בן ברוקה שש סעודות לקב.
50 הגמרא מתרצת באופן אחר: וְאֵלָּא צָרִיךְ לוֹמַר בְּאִידָּךְ – במימרא
51 אחרת] דְּרַב חֲסִדָּא, דָּאִמַר, צָא מִהֶן מִחֻדָּה לְחֻנְיָ – תוציא מחצי קב
52 חטים שקנה חנווני בפונדיון מחציתם לשכרו, ונמצא שמוכר
53 בפונדיון כיכר העשויה מרבע קב חטים.
54 שואלת הגמרא: וְאִפְתִּי – ועדיין לָמַר – לרבי שמעון יש תַּשַּׁע
55 סעודות לקב וְלָרַבִּי יוֹחָנָן בן ברוקה יש שמונה סעודות
56 לקב.
57 משיבה הגמרא: הֵינּוּ דְקָאִמַר בברייתא, וְקָרוּבִים דְּכַרְיָהֶם לְהִיּוֹת
58 שְׁוִין, ששיעוריהם קרובים אף שיש הבדל מועט ביניהם.
59 הגמרא מקשה סתירה בין שתי המימרות של רב חסדא: על כל
60 פנים כְּשִׂיאָ דְרַב חֲסִדָּא אַרְבֵּי חֲסִדָּא – שתי המימרות של רב חסדא
61 שהובאו לעיל קשות אחת על השנייה, שבראשונה אמר, 'צא מהן
62 שליש לחנווני', ובשניה אמר, 'צא מהן מחצה לחנווני'.
63 מתרצת הגמרא: לֹא כְשִׂיאָ, הָא דְקָא יְהִיב פְּעַל תְּפִית צִיבִי –
64 במימרא הראשונה מדובר שבעל הבית נותן לחנווני עצים להסקת
65 התנור לצורך האפייה, שאז אין החנווני משתכר אלא שלישי, הָא
66 דְלֹא יְהִיב פְּעַל תְּפִית צִיבִי – ובמימרא השנייה מדובר שאין הבעל
67 הבית נותן עצים, והחנווני משתמש בעצים שלו, ואז משתכר
68 מחצה.
69 שנינו במשנתנו: הַצִּיָּה לַבֵּית הַמְּנוּנֶעַ וְהַצִּיָּה לַפְּסוּל אֶת הַמְּנוּיָה.